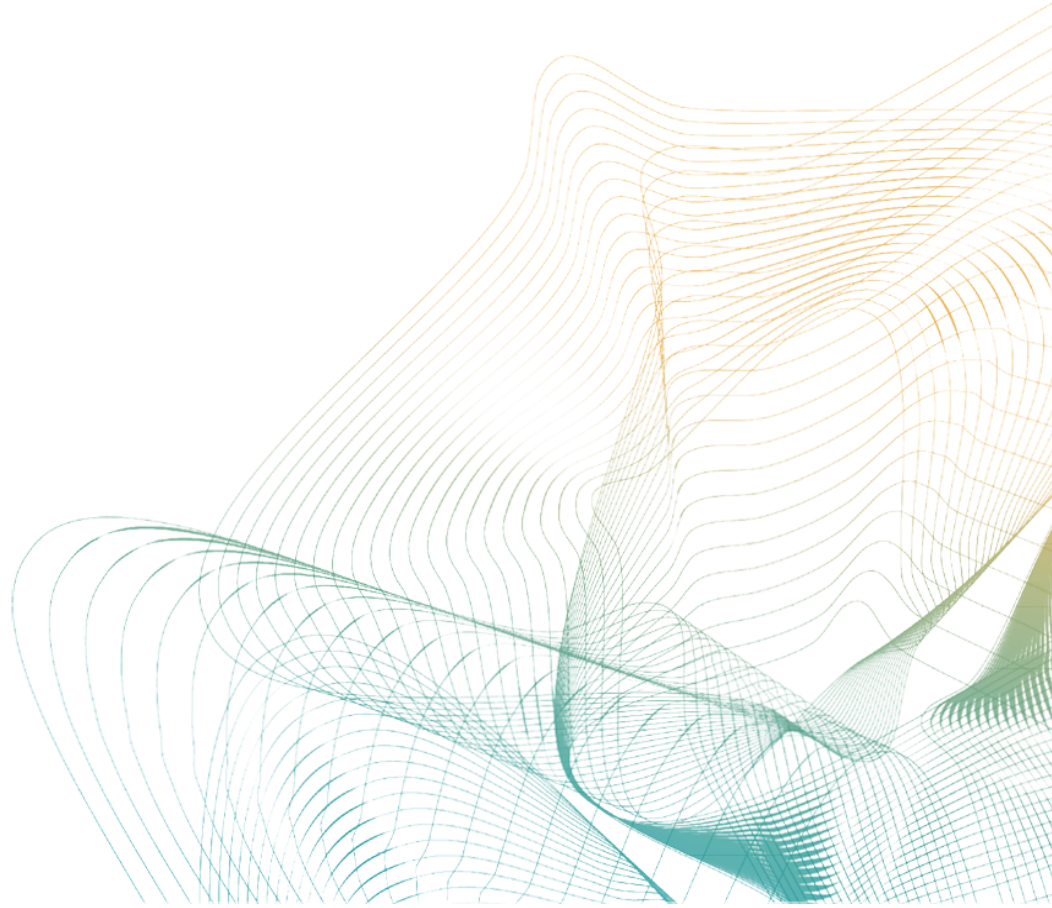

Mart Ayı Fiyat Gelişmeleri

6 Nisan 2020

Özet

Mart ayında tüketici fiyatları yüzde 0,57 oranında artmış, yıllık enflasyon 0,51 puan azalarak yüzde 11,86'ya gerilemiştir. Bu düşüşte enerji ve gıda fiyatları belirleyici olmuştur. Enerji fiyatları, Türk lirasındaki değer kaybına karşın, salgın hastalığa bağlı olarak uluslararası petrol fiyatlarındaki sert düşüşle önemli oranda azalmıştır. Gıda yıllık enflasyonundaki yavaşlamada taze meyve ve sebze fiyatları etkili olurken, diğer gıda kalemlerinin enflasyonu yükselmiştir. Hizmet enflasyonu bu dönemde sınırlı bir oranda gerilerken, temel mal grubu enflasyonu döviz kuru gelişmelerinin etkisiyle başta dayanıklı tüketim malları olmak üzere artış kaydetmiştir. Bu görünüm altında, B ve C göstergelerinin yıllık enflasyonu bir miktar yükselirken, eğilimleri görece yatay seyretmiştir.

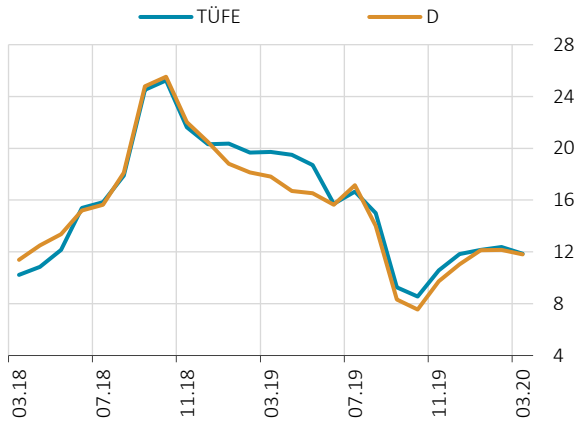
Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

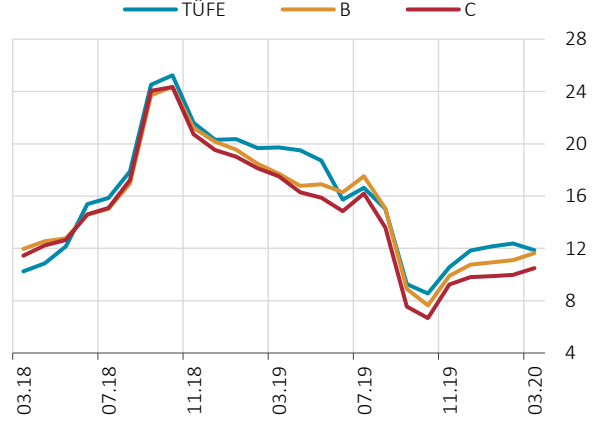
Mart ayında tüketici fiyatları yüzde 0,57 oranında artmış ve yıllık enflasyon 0,51 puan gerileyerek yüzde 11,86 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları sırasıyla 0,55 ve 0,52 puan artarak yüzde 11,65 ve 10,49 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre temel mal grubunun katkısı 0,28 puan artmış, enerji, gıda ve hizmet gruplarının katkıları ise sırasıyla 0,67, 0,10 ve 0,03 puan azalmıştır.

Grafik 1: TÜFE ve D (Yıllık % Değişim)

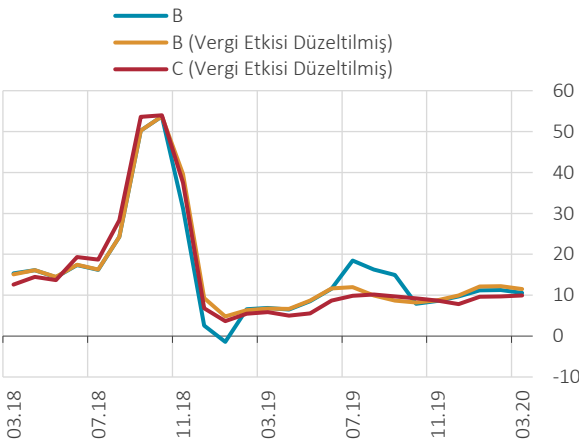

Grafik 2: TÜFE, B ve C (Yıllık % Değişim)

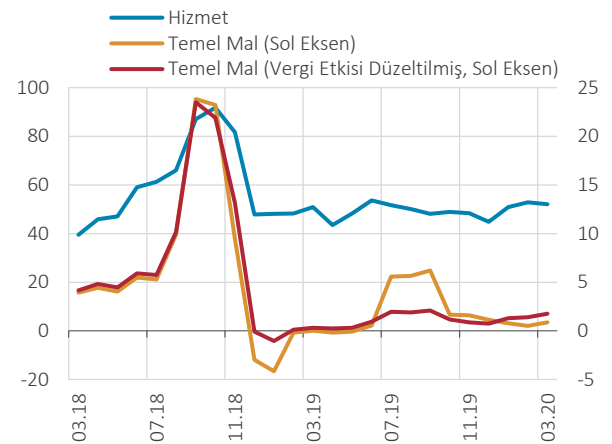

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle üç aylık ortalamalara göre B ve C göstergelerinin eğilimi (vergi etkisi düzeltilmiş) yataya yakın seyretmiştir (Grafik 3). Bu dönemde hizmet grubunun eğiliminde sınırlı bir düşüş izlenirken, temel mal grubu eğiliminde bir miktar artış gözlenmiştir (Grafik 4).

Grafik 3: B ve C Endeksi (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

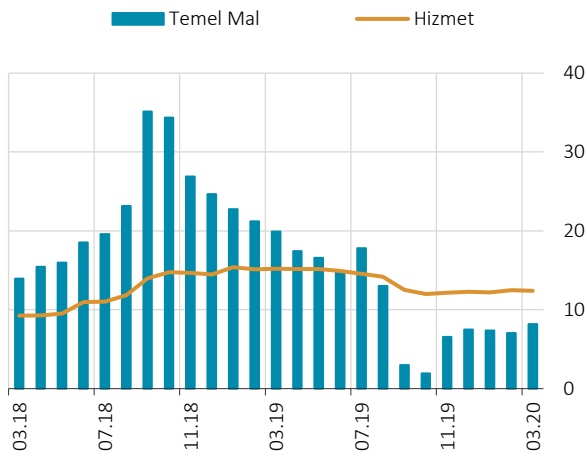
Grafik 4: Temel Mal ve Hizmet (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

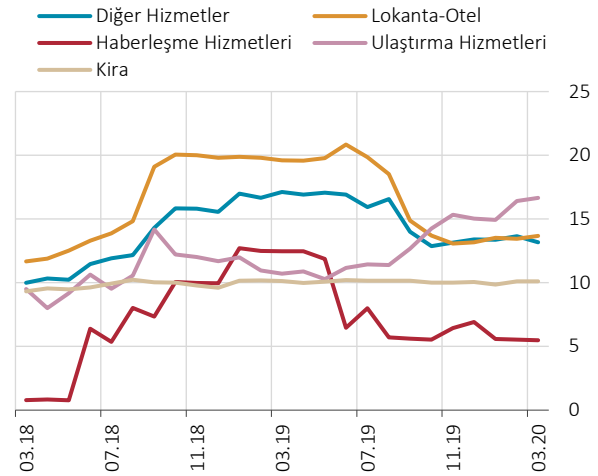
Mart ayında hizmet fiyatları yüzde 0,52 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 0,07 puan gerileyerek yüzde 12,42 olmuştur (Grafik 5). Yıllık enflasyon ulaştırma ve lokanta-otel gruplarında sınırlı artış gösterirken, diğer hizmetler grubunda gerilemiş, kira ile haberleşme gruplarında ise yatay seyretmiştir (Grafik 6). Bu dönemde bazı hizmet grubu alt kalemlerinde Koronavirüs salgınının sınırlayıcı etkileri hissedilmiştir. Lokanta-otel grubunda yiyecek ve içecek hizmetlerindeki fiyat artışına karşın, konaklama hizmetleri fiyatlarında bir miktar düşüş (yüzde 0,56) izlenmiştir. Diğer hizmetler grubunda ise sağlık

hizmetleri yıllık enflasyonundaki artışa karşın, başta paket tur, bakım-onarım ve eğlence-kültür hizmetleri olmak üzere, genele yayılan bir yavaşlama görülmüştür.

Grafik 5: Temel Mal ve Hizmet (Yıllık % Değişim)

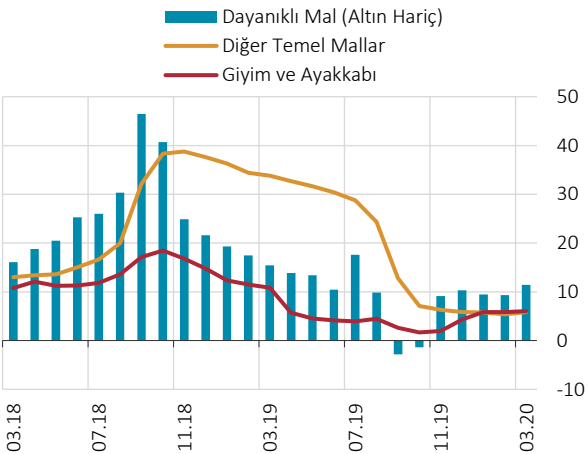

Grafik 6: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

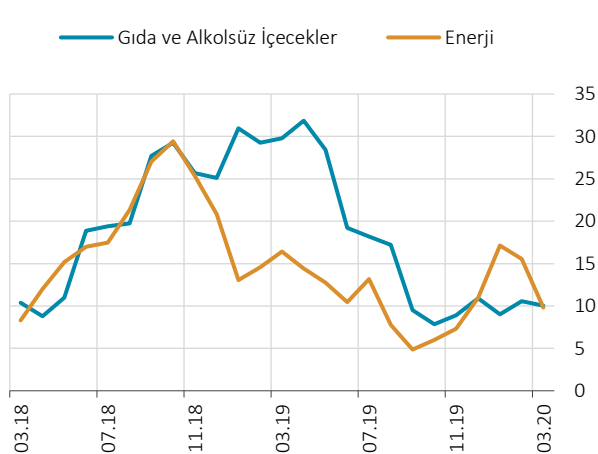

Temel mal grubu yıllık enflasyonu Mart ayında 1,13 puan artışla yüzde 8,18 olmuştur (Grafik 5). Bu dönemde yıllık enflasyon dayanıklı mal grubunda belirgin olmak üzere tüm alt gruplarda yükselmiştir (Grafik 7). Dayanıklı mal grubu fiyatları aylık yüzde 1,10 oranında artmış, bu gelişmede Türk lirasındaki değer kaybının etkisi ile yükselen otomobil fiyatları (yüzde 1,64) öne çıkmıştır. Ocak ayındaki KDV indirimi neticesinde yılın ilk iki ayında gerileyen mobilya fiyatlarında bu dönemde artış (yüzde 1,05) kaydedilmiştir. Bir süredir ılımlı seyreden diğer temel mal grubu aylık enflasyonu, ilaç fiyatlarındaki yükselişe (yüzde 7,08) ve Türk lirasındaki görünümüne bağlı olarak bu dönemde yüzde 1,21 oranında artmıştır. Yeni sezona girilen giyim grubunda da aylık artış bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla bir miktar daha yüksek gerçekleşmiştir.

Grafik 7: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Grafik 8: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)

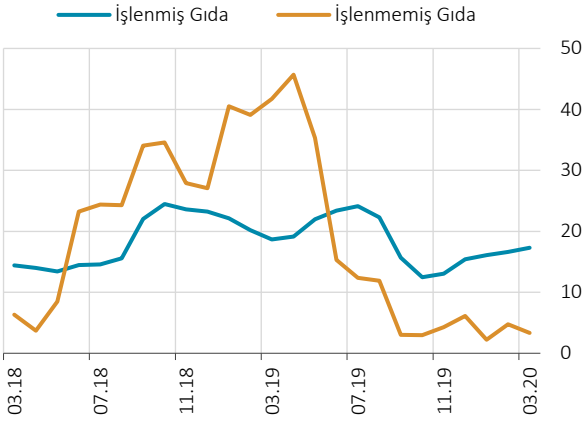

Enerji fiyatları Mart ayında aylık yüzde 3,12 oranında gerilemiştir (Tablo 1). Bu gelişmede, salgın hastalığa bağlı olarak uluslararası petrol fiyatlarındaki sert düşüş etkili olmuştur. Türk lirasındaki değer kaybına rağmen akaryakıt fiyatları bu dönemde yüzde 8,77 oranında azalmış, yıllık enflasyon ise yüzde -7,54 seviyesine gerilemiştir. Bu gelişmeler sonucunda enerji yıllık enflasyonu 5,73 puan azalarak yüzde 9,81 olmuştur (Grafik 8).

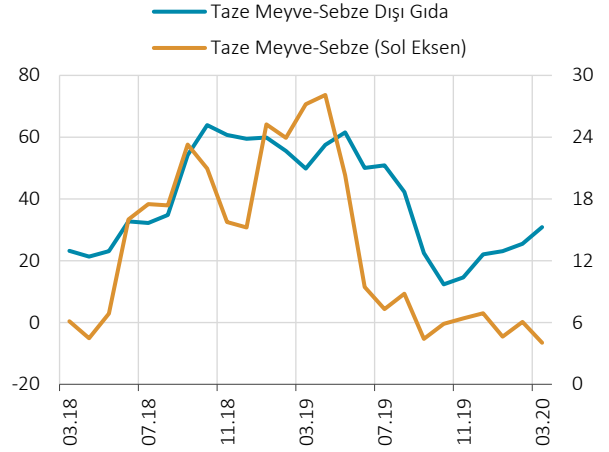
Gıda ve alkolsüz içecekler yıllık enflasyonu Mart ayında 0,53 puan azalarak yüzde 10,05'e gerilemiştir (Grafik 8 ve Tablo 2). Bu gelişmede taze meyve-sebze fiyatlarına bağlı olarak yüzde 3,33'e gerileyen

işlenmemiş gıda enflasyonu belirleyici olurken, işlenmiş gıda grubu yıllık enflasyonu yükselişini sürdürmüştür (Grafik 9). Bu dönemde taze meyve-sebze grubunda yıllık enflasyon yüzde -6,56'ya gerilemiştir. Diğer işlenmemiş gıda grubunda ise kırmızı et fiyatlarındaki artış eğilimi (aylık yüzde 5,06) güçlenirken, beyaz et ve patates fiyatlarındaki yükselişler de dikkat çekmiştir. Mart ayında işlenmiş gıda grubunda ise fiyatlar yüzde 0,83 oranında artmış ve grup yıllık enflasyonu yüzde 17,28'e ulaşmıştır. Bu grupta ekmek-tahıllar, katı-sıvı yağlar ile alkolsüz içeceklerdeki fiyat artışları öne çıkmıştır. Özetle bu dönemde gıda enflasyonundaki yavaşlamada taze meyve-sebze fiyatları etkili olurken, diğer gıda grubunda yıllık enflasyon yüzde 15,26'ya yükselmiştir (Grafik 10).

Grafik 9: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda
(Yıllık % Değişim)

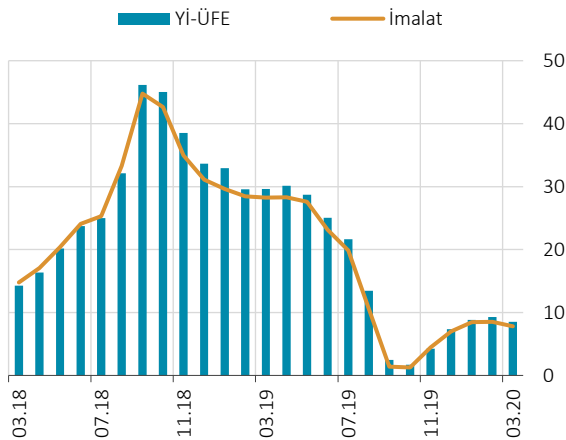
Grafik 10: Taze Meyve-Sebze ve Diğer Gıda
(Yıllık % Değişim)

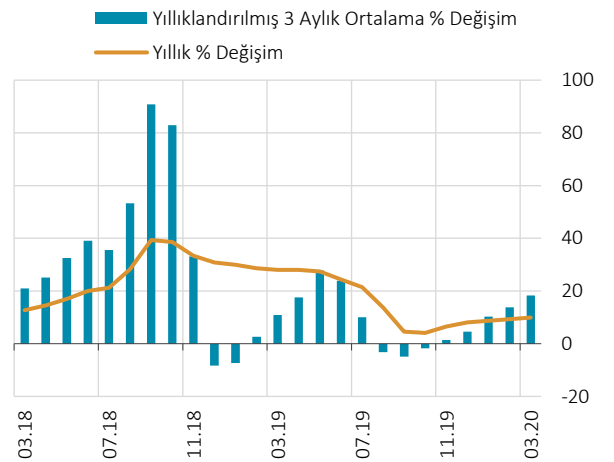
Yİ-ÜFE

Yurt içi üretici fiyatları Mart ayında yüzde 0,87 oranında artmış, yıllık enflasyon 0,76 puan azalarak yüzde 8,50 olmuştur (Grafik 11 ve Tablo 3). Bu dönemde, Koronavirüs salgını kaynaklı olarak uluslararası emtia fiyatlarında belirgin bir düşüş izlenmiş, özellikle petrol fiyatlarındaki gerileme üretici fiyat artışını sınırlayan temel unsur olmuştur. Petrol ürünleri hariç imalat sanayi fiyatları ise Türk lirasındaki değer kaybına bağlı olarak Mart ayında yüzde 1,91 ile yüksek bir oranda artmış; petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının ana eğilimi yükselmiştir (Grafik 12).

Grafik 11: Yİ-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)

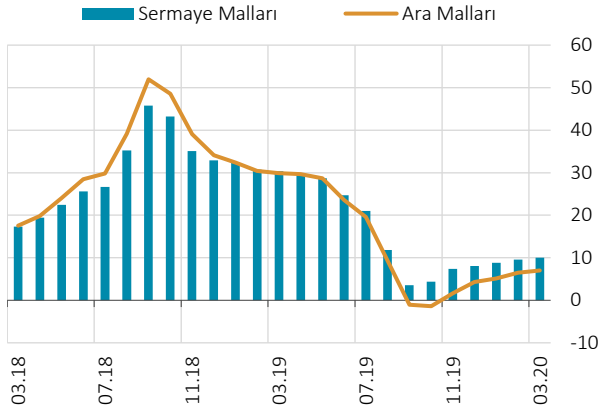

Grafik 12: Petrol ve Ana Metal Hariç İmalat

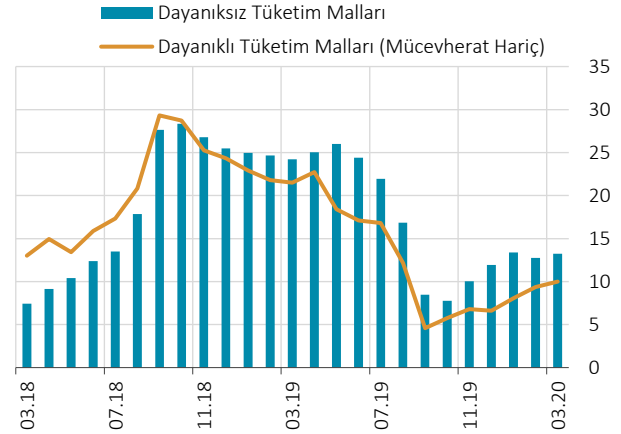

Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, yıllık enflasyon enerji grubunda belirgin oranda gerilerken, diğer alt gruplarda artmıştır (Tablo 3, Grafik 13 ve Grafik 14). Aylık bazda, enerji grubu fiyatlarındaki düşüşte rafine edilmiş petrol ürünleri ile ham petrol kalemi belirleyici olmuştur. Ara malı grubunda demir-çelik, kimyasallar, tekstil sektörüne girdi sağlayan kalemler, plastik ürünler ve kağıt ile ilgili alt kalemlerdeki fiyat artışları dikkat çekmiştir. Sermaye mallarında metal yapı ürünleri, motorlu kara taşıtları ve makineler; dayanıksız tüketim mallarında başta et ürünleri olmak üzere gıda ile eczacılık ürünleri; dayanıklı tüketim mallarında ise mobilya, mücevherat ve bazı ulaşım araçları öne çıkmıştır.

Grafik 13: Ara ve Sermaye Malları (Yıllık % Değişim)

Grafik 14: Tüketim Malları (Yıllık % Değişim)

Tablolar

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Mart 2020	Mart 2019	Mart 2020	Mart 2019
TÜFE	0,57	1,03	11,86	19,71
1. Mallar	0,59	1,20	11,59	21,53
Enerji	-3,12	1,94	9,81	16,41
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	1,95	2,44	10,05	29,77
İşlenmemiş Gıda	3,11	4,50	3,33	41,71
Taze Meyve-Sebze	1,76	9,10	-6,56	70,69
Diğer İşlenmemiş	3,97	1,09	11,79	24,77
İşlenmiş Gıda	0,83	0,25	17,28	18,69
Ekmek ve Tahıllar	0,66	0,50	17,97	20,42
Diğer İşlenmiş	0,92	0,12	16,90	17,77
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	0,95	0,07	13,26	17,96
Temel Mallar	1,03	-0,03	8,18	19,92
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	1,10	-0,79	11,39	15,45
Giyim ve Ayakkabı (*)	0,65	0,45	6,01	10,82
Diğer Temel Mallar	1,21	0,76	5,84	33,77
Alkollü İçecekler ve Tütün	0,04	0,01	40,19	2,71
Altın	2,98	2,22	36,00	37,08
2. Hizmetler	0,52	0,59	12,42	15,21
Kira	0,54	0,54	10,11	10,12
Lokanta ve Oteller	0,87	0,67	13,68	19,60
Ulaştırma Hizmetleri	0,15	-0,06	16,66	10,70
Haberleşme Hizmetleri	0,08	0,14	5,48	12,47
Diğer Hizmetler	0,47	0,91	13,17	17,12
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	0,77	0,28	11,65	17,72
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	0,76	0,28	10,49	17,53
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	0,25	0,55	11,80	17,81
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	0,61	1,11	9,32	21,89

Kaynak: TÜİK.

(*) Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Mart 2020		Mart 2019	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
TÜFE	100	0,57	11,86	1,03	19,71
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	22,77	1,95	10,05	2,44	29,77
Alkollü İçecekler ve Tütün	6,06	0,04	40,19	0,01	2,71
Giyim ve Ayakkabı	6,96	0,65	6,18	0,46	10,97
Konut	14,34	0,26	15,31	0,27	16,36
Ev Eşyası	7,77	0,62	7,69	0,30	26,98
Sağlık	2,80	2,78	12,81	3,48	19,72
Ulaştırma	15,62	-1,91	8,79	0,75	15,16
Haberleşme	3,80	-0,05	2,52	-0,29	10,49
Eğlence ve Kültür	3,26	0,90	6,72	0,22	20,08
Eğitim	2,58	0,69	13,37	1,45	12,17
Lokanta ve Oteller	8,67	0,87	13,68	0,67	19,60
Çeşitli Mal ve Hizmetler	5,37	1,24	17,21	0,58	27,94

Kaynak: TÜİK.

Tablo 3: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Mart 2020		Mart 2019	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	0,87	8,50	1,58	29,64
Madencilik	3,23	-0,32	10,90	0,91	23,42
İmalat	89,22	0,91	7,79	1,59	28,23
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	85,25	1,91	9,36	1,37	27,73
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	75,47	1,72	9,87	1,14	27,98
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	6,61	0,99	18,08	1,98	51,56
Su Temini	0,95	0,43	5,51	0,20	0,76
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		2,03	7,04	1,48	29,89
Dayanıklı Tüketim Malları		1,35	11,43	0,41	22,28
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		0,93	9,99	0,36	21,50
Dayanıksız Tüketim Malları		1,76	13,25	1,33	24,20
Sermaye Malı		2,01	9,99	1,59	30,34
Enerji		-6,82	1,53	3,10	44,23

Kaynak: TÜİK.